HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

[א]באורתא אמר רבא הכי ובצפרא הדר ביה א"ל [ב]שריתו יהא רעוא דתשתרו אף תרבא הכא גבי מעוברת חבירו ומינקת חבירו הנשואה לכהן מאי מי עבוד רבנן תקנתא לכהן או לא אמר ליה [א]הכי השתא בשלמא התם כיון דאיכא רבנן דפליגי עליה דרשב"ג דאמרי אע"ג דלא שהא ולד מעליא הוי גבי אשת כהן כיון דלא אפשר עבדינן כרבנן אבל הכא כמאן נעביד אי כר' מאיר הא אמר יוציא ולא יחזיר עולמית ואי כרבנן האמרי בגט איתמר קדשה בתוך שלשה וברח פליגי בה רב אחא ורפרם חד אמר משמתינן ליה וחד אמר עירוקיה מסתייה הוה עובדא ואמר להו רפרם [ב]עירוקיה מסתייה: ספק בן תשע וכו': אמר ליה רבא לרב נחמן לימא הלך אחר רוב נשים ורוב נשים לתשעה ילדן אמר ליה נשי דידן לשבעה ילדן א"ל נשי דידכו הוו רובא דעלמא א"ל הכי קאמינא רוב נשים ילדן לתשעה ומיעוט לשבעה וכל היולדת לתשעה [ג]עוברה ניכר לשליש ימיה וזו הואיל ולא הוכר עוברה לשליש ימיה איתרע ליה רובא אי כל היולדת לתשעה עוברה ניכר לשליש ימיה הא מדלא הוכר לשליש ימיה עוברה ודאי בר שבעה לבתראה הוא אלא אימא רוב היולדת לתשעה עוברה ניכר לשליש ימיה והאי מדלא הוכר לשליש ימיה איתרע ליה רובא ת"ר [ד]ראשון ראוי להיות כהן גדול ושני ממזר מספק רבי אליעזר בן יעקב אומר [ה]אין ממזר מספק מאי קאמר אמר אביי הכי קאמר ראשון ראוי להיות כהן גדול ושני ספק ממזר ואסור בממזרת ר' אליעזר (א) אומר אינו ספק ממזר אלא ודאי ממזר ומותר בממזרת רבא אמר [ג]הכי קאמר ראשון ראוי להיות כהן גדול ושני ממזר ודאי מספק ומותר בממזרת ורבי אליעזר בן יעקב אומר אין ודאי ממזר מספק אלא ספק ממזר ואסור בממזרת וקמיפלגי בדרבי אלעזר דתנן [ו]רבי אלעזר אומר [ד]ודאן בודאן מותר ודאן בספקן וספקן בודאן וספקן בספקן אסור [ה]ואלו הן ספקן שתוקי ואסופי וכותי [ז]ואמר רב יהודה אמר רב הלכה כר' אלעזר כי אמריתה קמיה דשמואל אמר לי הלל שנה עשרה יוחסין עלו מבבל כהני לויי וישראלי חללי גירי חרורי ממזרי נתיני שתוקי ואסופי וכולן מותרין לבא זה בזה ואת אמרת הלכה כרבי אלעזר אביי סבר לה כשמואל דאמר הלכה כהלל ומוקי לה רבי אליעזר בן יעקב אליבא דהלכתא כי היכי דלא תקשי הלכתא אהלכתא רבא סבר לה כרב דאמר הלכה כר' אלעזר ומוקי לה לדרבי אליעזר בן יעקב אליבא דהלכתא כי היכי דלא תקשי הלכתא

באורתא אמר רבא הכי. כדקאמרת: **לצפרא הדר ביה.** ושמעתי מפיו שאינה חולצת: **הכא מאי.** לר' יהושע בריה דרב אידי קבעי לה: **מי עבוד רבנן תקנתא לכהן.** דאע"ג דלישראל בעינן יוציא בגט עד שיגיע זמנו התם הוא דלכשיגיע זמנו מצי להדורה אבל הכא דאי מגרש לה לא מצי מהדר לה תסגי בהפרשה בעלמא: **עבדינן כרבנן.** וסמכינן אולד: **קדשה בתוך שלשה.** שום אלמנה או גרושה: **עירוקיה מסתייה.** לא בעי למיכפייה לכתוב גט דגלי דעתיה דלא בעי לכנוס עד זמנו: **ורוב נשים לט' ילדן.** ולייתי חטאת דודאי בר קמא הוא ואשת אח בת כנים בעל: **וזו הואיל ולא הוכר עוברה לשליש ימיה.** דאי הוכר לא הוה מספקא לן: **לשליש ימיה.** דכתיב ויהי כמשלש חדשים (בראשית לח): **איתרע לה רובא.** דלא תשדייה בתר רוב נשים אלא ספק בתר מיעוט ספק בתר רוב: **ראשון.** דספק הוה ראוי להיות כהן גדול ממה נפשך: **והשני.** אם קיימה עד שילדה לו בן ודאי ממזר מספק שמא ראשון בן המת הוה וקאי עליה בכרת ואישתכח האי שני ולד חייבי כריתות וממזר: **מאי קאמר.** ר"א בן יעקב היכי מצי לאפוקי מספק ממזר: **אמר אביי כו' ספק ממזר הוי ואסור בממזרת.** ובכשרה: **ר"א** (ב) **אומר אין ממזר מספק אלא כודאי ממזר הוי ומותר בממזרת.** דקסבר ספיקן בודאן מותר: **ושני ממזר ודאי הוי מספק.** כלומר מתוך ספק זה נעשה כודאי ממזר ומותר בממזרת: **וקמיפלגי.** אביי ורבא דמר מוקי רבי אליעזר בן יעקב להיתירא ומר מוקי ליה לאיסורא פליגי בדרבי ח) אליעזר: **ודאן בספיקן אסור.** שמא הספק כשר הוא ונמצא בא ממזר בקהל וכן ספק ממזר בספק ממזרת דשמא זה פסול וזה כשר: **שתוקי.** שקורא אביו ואמו משתקתו: **אסופי.** שנאסף מן השוק. ובכולהו איכא למיחש שמא מפסול נתעברה: **כותי.** אין מקפיד על קידושי כסף ושטר דלית ליה גזירה שוה דקיחה קיחה וכי מקדש חד מנסבא לאידך לפיכך כולן ספק ממזרים הם שמא נתקדשה אמו לאחר: **כי אמריתה.** רב יהודה מסיים למילתיה ואזיל כי אמריתה להא שמעתא דרב אמר הלכה כר"א קמיה דשמואל אמר לי כו': **וכולן מותרין לבא זה בזה.** אי אמרת (ג) ספיקן בודאן מותר וכ"ש ספיקן בספיקן היינו דמשכחת ליה כולן מותרין זה בזה. כהנים לוים וישראלים מותרין זה בזה. לויי וישראלי חללי גירי וחרורי עבדים משוחררים מותרים זה בזה. גירי וחרורי ממזרי ונתיני שתוקי ואסופי מותרים זה בזה דקהל גרים לא איקרי קהל לפיכך ממזרים מותרים בהן. וכסדר הזה שנויים בקדושין (דף סט.): **ואת אמרת הלכה כר"א.** שאין ממזר מותר בשתוקי ולא שתוקי בשתוקי ולא שתוקי באסופי (א"כ לא משכחת לה כולהו מעורבים): ט) **נתיני.** גבעונים שנתגיירו בימי יהושע בערמה ויש בהן לד עבדות דכתיב (יהושע ט) ויתנם יהושע חוטבי עצים ושואבי מים לעדה:

הלכתא

מי עביד רבנן תקנתא או לא. בעיא זו אליבא דרבנן ולא אליבא דר' מאיר ומכאן מדקדק בה"ג ובשאלתות דהא דאמר בפ' אע"פ (כתובות דף ס: ושם) דהלכה כר"מ בגזרותיו היינו דוקא בגזרותיו ולא בקנסותיו י): **אי כל היולדת כו'.** כה"ג דייק ברפ"ב דכתובות (דף טז:) גבי כל הנישאת בתולה יש לה קול כו' ובפ' המפלת (נדה דף כט.) גבי כל היולדות מטנפות אבל בפרק ואלו טריפות (חולין דף נג.) גבי כל הדורס אין צפרנו נשמטת לא דייק אע"ג דכל לאו דוקא: **רוב היולדת לט' כו'.** וא"ת מה מועיל המתנת ג' חדשים משום הבחנה אכתי יכול לבא לידי ספק אם תנשא מיד ותלד לו' חדשים ויום אחד או אפילו ג' ימים דיש להסתפק אם הוא בנו של ראשון ולא נקלט הזרע עד יום ג' או הוא בנו של שני דיולדת לשבעה יולדת למקוטעים וזהו תימה לומר שתהא האשה צריכה להמתין ג' חדשים וג' ימים דלקמן משמע דג' חדשים דוקא דאמר חוץ מיום שמת בו ויום שנתארסה בו ואין לומר כיון דהמתינה ג' חדשים שריא לינשא ולא חיישינן שמא תלד משני לסוף ששה חדשים וג' ימים או ג' דסמכינן ארובא דלט' ילדן וא"כ דסמכינן ארובא דלט' ילדן א"כ אפילו תוך ג' חדשים תנשא דסמכינן ארובא ואין צריך להמתין אלא חדש אחד ושוב אין ספק דאם תלד לסוף ט' ממיתת ראשון אין להסתפק שמא הוא מז' לאחרון דאזלינן בתר רוב נשים דלט' ילדן אלא ע"כ כל מקום שיכול לבא לידי ספק החמירו חכמים וי"ל דכ"כ לא היה משתהא הכרת העובר של ראשון עד שליש ימיה מן השני: **וזו הואיל ולא הוכר.** תימה דאמאי לא מוקמינן לה בחזקת היתר ליבם ולא יתחייב באשם תלוי ויהא נמי ולד שני כשר דסמוך מיעוט יולדת לשבעה אחזקה ואיתרע ליה רובא ונסמוך ארובא דעוברה ניכר לשליש ימיה דלעיל בפ' ד' אחין (דף ל:) חשבינן לה חזקה גבי ספק קידושין ולקמן בפ' בתרא (דף קיט. ושם) אפילו היתה צרתה מעוברת חשבינן לה בחזקת זקוקה וכ"ת דאיכא רובא אחרינא דרוב נשים מתעברות ויולדות לפיכך יש להחזיקה כמעוברת מן הראשון דאין סברא כלל לומר בנשים ששהו עם בעליהן כמה שנים ולא עיברו ומתו בעליהם דרוב מעוברות ולקמן (דף קיט.) הוא דאמר לה גבי האשה שהלך בעלה וצרתה למדינת הים: **ראשון ראוי להיות כה"ג.** והא דאמר בפ"ק דכתובות (דף יג: ושם) גבי עשר כהנים שפירש אחד מהן ובעל הולד שתוקי שמשתקין אותו מדין כהונה דבעינן זרעו מיוחס אחריו לקמן בפ' נושאין (דף ק:) פריך לה ומשני זרעו מיוחס אחריו דרבנן וכי גזור רבנן בזנות בנישואין לא גזור: **סבר לה כרב דאמר הלכה כר' אלעזר.** והא דפריך בעשרה יוחסין (קידושין דף עג. ושם) גבי הא דאמר רבא דבר תורה כו' שתוקי כשר אלא מעתה שתוקי שתוקית לא ישא לאו משום דלרבא שרי שתוקי בשתוקית אלא משום דגם אליבא דרבנן אמר רבא מילתיה דהתם להכי פריך דלרבנן נמי שתוקי שתוקית לא ישא:

מסורת הש"ס

א) שבת קלו:, ב) [ס"א שריתוה], ג) [סנהדרין סט.], ד) לקמן ק:, ה) ס"א אינו ספק, ו) קדושין עד., ז) [שם עה.], ח) נ"ל אלעזר, ט) [נ"ל קודם ד"ה וכולן מותרין], י) [וע"ע תוס' ב"ק ל: סד"ה וחכמים ותוס' ב"מ עב. ד"ה קונסין ותוס' ב"ב לד: ד"ה וחכ"א ותוס' בכורות כח. ד"ה ר"מ ותוס' זבחים קד. ד"ה אמר ר"ע],

◆

הגהות הב"ח

(א) גמ' ר' אליעזר בן יעקב אומר אינו ספק ממזר אלא ודאי: (ב) רש"י ד"ה ר' אליעזר בן יעקב אומר אין ממזר: (ג) ד"ה וכולן וכו' אי אמרת בשלמא ספקן:

◆

תום' חד מקמאי

דפיהק ומת ד"ה (מותר) [נפל] הוא. עמד וקדשה בתוך ג' חדשים וברח פליגי רב אחא ורפרם חד אמר משמתין ליה עד שיוציאה בגט (ושמואל) [וחד אמר] ערקויי מסתייה דגלי דעתיה שאין דעתו לכנסה עד אחר שלשה חדשים והלכתא ערקויי מסתייה אבל לא ברח יוציא בגט אפי' קדשה ביום השלמת שלשה חדשים דקי"ל צריכה להמתין ג' חדשים חוץ מיום שמת בו וחוץ מיום שנתארסה בו. הרב אלפס כתב לאלמנת חבירו ולגרושת חבירו בתוך ג' חדשים משמע דהא אם קדש אלמנת אחיו א) לא איבעיא ג' חדשים אלא אמר ערקויי מסתייה והראב"ד כתב דה"ה אם קדש אשת אחיו דהא לא פסקא דמתני' אתמהא הא שמעתא:

א) נראה דצ"ל בתוך ג' חדשים לא אמרינן דערוקיה מסתייה דהא אפסקא דמתניתין אתמר הא שמעתא.

עין משפט נר מצוה

כ א ב מיי' פי"א מהל' גירושין הלכה כח סמג עשין נ טוש"ע אה"ע סימן יג סעיף יב:

כא ג מיי' פ"א מהלכות יבום הלכה כג סמג לאוין קיז טוש"ע שם סימן ד סעיף כה וסימן קסד סעיף ו:

כב ד מיי' פט"ו מהל' איסורי ביאה הלכה כא סמג שם טוש"ע שם סימן ד סעיף כד:

כג ה מיי' שם וטוש"ע שם סעיף לו וסעיף לא:

◆

מוסף רש"י

באורתא אמר רבא הכי. כדקאמרת דאחת זו ואחת זו חולצת, **ובצפרא הדר ביה.** ואמר אשת כהן אינה חולצת (שבת קלו:). **א"ל.** רב משרשיא לרבינא (שם: רב שרביא לרבינא לפי הגירסא בגמ' שם). **שריתו.** בלא חליצה ועבריתו אדרבן שמעון, **יהא רעוא דתשתרו אף תרבא.** דתשרון חלב באכילה (שם). **ודאן בודאן מותר.** כגון ממזרים בנתינים (קדושין עד.). **ודאן בספיקן.** כגון ממזרי ונתיני בשתוקי ואסופי (שם). **ספיקן בודאן.** שתוקי ואסופי בממזרי ונתיני (שם). **ספיקן בספיקן.** שתוקי בשתוקית, אסופי באסופית אסופי בשתוקית (שם). **אסור.** שמא זה כשר וזה פסול (שם). **וכותי.** בגמ' מפרש מאי ספיקייהו, וכותים אותם שהושיב סנחריב בערי שומרון, כדכתיב (מלכים ב יז) ויבא מלך אשור מבבל ומכותה וגו' ועל שם שהביאם מכותה נקראו כותים ונתגיירו מאימת האריות כדכתיב (שם) וישלח ה' בהם את האריות וגו' (קדושין שם). **הלל שנה.** משנה אחת בברייתא עשרה יוחסין כו' וכל האסורין שבהם מותרין לבא זה בזה (שם עה.)